

Simposi sobre Llorens i Barba de la Càtedra de la UdG Ferrater Mora

GIRONA | DdG

■ La Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la UdG ha anunciat per als dies 25 i 26 de novembre a Vilafranca del Penedès el Simposi *Pensament i llegat de Francesc Xavier Llorens i Barba*. En el simposi hi prendran part alguns dels especialistes més reputats en l'obra de Llorens i Barba. Des de fa anys, la Càtedra Ferrater Mora participa en una recerca de gran abast sobre la filosofia a Catalunya que recupera i difon el pensament dels pensadors catalans moderns ja desapareguts.

IV

Congrés Català de Filosofia

FILOSOFIA | IV Congrés Català de Filosofia a Vilafranca

Pensar en català?

//COMMEMORACIONS El quart Congrés se celebrarà en la commemoració dels 700 anys de la mort de Ramon Llull i dels 200 anys de la creació de la Societat Catalana de Filosofia

Trobada d'investigadors en filosofia catalana celebrada a l'Enològica de Vilafranca el març passat | 308

3d8
Vilafranca

La construcció d'un pensament filosòfic ferm i coherent és un repte difícil que necessita la col·laboració i la complicitat de moltes persones i de diferents generacions. A la Catalunya contemporània, i amb vista a aconseguir aquest objectiu, ha pesat molt el nom de Ramon Llull (reivindicat des de diferents àmbits i posicions ideològiques). S'ha reivindicat, també (i sobretot en l'àmbit acadèmic), la figura de Francesc Xavier Llorens i Barba (Vilafranca del Penedès, 1820–Barcelona, 1872), i s'han portat a terme iniciatives institucionals com ara la creació de societats filosòfiques i la gestació de diferents congressos (començant pel Primer Congrés Universitari Català i arribant a l'actual IV Congrés Català de Filosofia). Cal recordar l'obra de Ramon Llull, ara que comença l'any Llull, perquè és el símbol d'una bona època per al pensament filosòfic en la cultura catalana i en català. De fet, al mateix temps que Jaume II acollí Llull a Montpeller va encarregar a un jueu de Barcelona (anomenat Jafudà ben Astruc Bonsenyor) la traducció de l'àrab al català del *Libre de paraules e dits de filòsofs* (1298). I aquests dos fets mostren la voluntat d'un pensament filosòfic ferm; en el qual, a partir d'aquest moment, hi participen penedesencs il·lustres que, com Ramon Martí de Subirats i Guillem Rubió, adquireixen projecció internacional.

El IV Congrés Català de Filosofia coincideix amb la commemoració de dos episodis crucials de la cultura catalana: que celebrem els 700 anys de

Llull i que ara fa 200 anys va naixer la Societat Filosòfica, de la qual és hereva, a partir de l'any 1923, la Societat Catalana de Filosofia (creada dins del marc de l'Institut d'Estudis Catalans). D'ambdues fites en som hereus quan mirem el present de fit a fit.

La Societat Filosòfica va ser inaugurada a Barcelona l'11 de juliol de 1815 i creada amb la finalitat explícita d'exercitar la metafísica, la física, l'oratoriat i la poesia. Entre els seus membres es compten Joaquim Llaró —que fou el seu màxim animador—, A. Monmany, J. Oliveró, B. C. Aribau i Puig i Vehil, J. Martí i Cortada, R. Muns i Serinà, I. Santpons i R. López i Soler. Ben aviat es donà més pes a les ciències exactes i físiques. Durant la seva vida va mantenir un periòdic manuscrit (*Semanario Erudito*, després *Periódico Erudito*), on aparegueren textos retòrics i d'estil encara neoclàssic i treballs científics, però molt pocs d'històrics, d'un to més aviat pedant. Politicament antiabsolutista i constitucionalista, filosòficament fou més aviat antiescolàstica, i científicament era influïda per les idees circulants a França i Anglaterra. Es pot resseguir la influència d'Adam Smith en l'aspecte econòmic, de qui traduïren algun fragment, i també la de Rousseau, de l'Enciclopèdisme i de figures il·lustrades com Domenico Caracciolo. Deixà d'existir, després d'èpoques de molt poca activitat, el 1821, en ingressar la majoria dels seus membres a l'Acadèmia de Bones Lletres o a la de Ciències i Arts de Barcelona.

Ponències i activitats

Aquest 2015, la Societat Catalana de Filosofia, en col·laboració amb la Societat de Filosofia del País Valencià

i l'Associació Filosòfica de les Illes Balears, convoca pels dies 25, 26, 27 i 28 de novembre el IV Congrés Català de Filosofia amb la voluntat de debatre els problemes que la filosofia té plantejats tant a casa nostra com arreu. En la commemoració del set-cents aniversari de la mort de Ramon Llull i del bicentenari de la creació de la Societat Filosòfica (a Barcelona), la ciutat de Vilafranca del Penedès acollirà aquestes jornades de treball.

El congrés compta amb el suport de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona, la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació de la Universitat de València, El Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona, el Departament de Filosofia i Treball Social de la Universitat de les Illes Balears, el Departament de Filosofia de la Universitat de Girona, la Càtedra Ferrater Mora, la Fundació Francesc Pujols, l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès i el Consell Comarcal de l'Alt Penedès. A banda de celebrar-s'hi tres ponències marc sobre

filosofia contemporània a càrrec dels doctors Manuel García-Carpintero, Fina Birulés i Oscar Brenifier, s'hi organitzen taules en què s'abracen tots els àmbits de la filosofia i es fan diverses activitats complementàries, entre les quals una classe-concert en què es casaran les músiques de Friedrich Nietzsche i de Theodor Adorno (amb estrenes de música fins avui inèdita), es representarà teatralment l'hiparxiologi de Francesc Pujols, una altra en què es presentaran algunes novetats editorials (com el *De Anima* d'Aristòtil en català, per la Fundació Bernat Metge, i el darrer volum de la col·lecció de pensament català de la Càtedra Ferrater Mora).

Com a simposis específics el congrés n'acull sis. Tres que són dedicats o que giren al voltant de tres filòsofs: Francesc Xavier Llorens i Barba, Jacques Derrida i René Descartes. I altres tres de temàtics dedicats a l'Idealisme Alemany, a l'Ètica i la Política i a l'Estètica Gustatòria. A més, en el transcurs del congrés, els alumnes de Batxillerat del Penedès participaran en un

taller sobre la neurociència i la creativitat i és que, de fet, el paper de la filosofia en l'ensenyament obligatori és dels temes que reben un tracte específic en el congrés.

Després de la celebració del IV Congrés Català de Filosofia a l'IEC (l'any 2007) i, després dels que s'han fet a Sueca i a Palma de Mallorca, el d'enguany a Vilafranca del Penedès (dins els actes de la Capitalitat Cultural de Catalunya que ostenta la capital del Penedès) acull un IV Congrés en què, a banda de les aportacions al voltant de la història de la filosofia catalana, es mostrarà un ampli ventall de tot el que avui es treballa arreu dels Països Catalans i comptarà amb un total de 165 comunicants i conferenciantes, entre els quals, els millors especialistes que trobem arreu de la cultura catalana. I es compta amb presència de ponents de totes les universitats catalanes i de congressistes provinents de Mèxic, Portugal, Itàlia i França. Tota la informació es pot consultar el web <http://iv-congres-catala-filosofia.espaia.iec.cat> i també es pot seguir via Facebook i Twitter.

//// FILOSOFIA | Congrés de Filosofia a Vilafranca //////////////////////////////////////

El IV Congrés Català de Filosofia es clou amb èxit de participació

// **NOVETAT** L'Institut d'Estudis Andorrans s'afegeix per la cinquena edició a les tres entitats que coorganitzen aquest congrés bianual

3d8

Vilafranca

Dissabte passat es va donar per finalitzat el IV Congrés Català de Filosofia que des del dimecres dia 25 al matí es va fer a Vilafranca. Aquesta ha estat la quarta edició d'un congrés de periodicitat bianual que coorganitzen la Societat Catalana de Filosofia (de l'Institut d'Estudis Catalans), la Societat Filosòfica del País Valencià i l'Associació Filosòfica de les Illes Balears, a les quals, com es va anunciar el divendres a la tarda a Vilafranca, s'hi sumará per a la cinquena edició l'Institut d'Estudis Andorrans. A banda d'aquest important anunci, del congrés celebrat a Vilafranca se'n poden destacar altres fites. En primer lloc, que és el que més institucions acadèmiques ha aglutinat, com ho demostren la presència dels rectors de la Universitat de Barcelona (Dídac Ramírez) i de la Universitat Pompeu Fabra (Jaume Casals). En segon lloc, que ha aconseguit la xifra de 165 ponents i comunicadors i la participació de 298 congressistes d'arreu dels Països Catalans, Portugal, Madrid, França, Itàlia i Mèxic.

Per a Vilafranca, la celebració del congrés ha estat important per la rècula d'activitats que, a partir d'ell, s'hi han organitzat, a banda de les activitats més acadèmiques.

La ponència d'**Oscar Brenifier** va ser seguida per moltes persones | 3d8

Cal dir que al mes de febrer se celebrà una jornada tècnica sobre la filosofia catalana, que al mes de maig es van fer cinc tertúlies filosòfiques al claustre de Sant Francesc (amb la participació de ponents com: Josep M. Terrabras, Enoch Albertí, Salvador Giner, Xavier Bassas, Oriol Pi de Cabanyes, Sam Abrams, Jordi Sales i altres), que el mateix mes de maig es va fer la 18a trobada de professors de secundària a l'Enològica i que al llarg del Congrés celebrat la setmana passada s'han pogut fer una representació teatral de l'Hiparxiologi de Francesc Pujols a la Capella de Vinseum, una exposició de neurociència (acompanyada de tallers sobre aquest tema amb alumnes dels instituts de Vilafranca,

dels Monjos i del Vendrell), un simposi sobre el vilafranquí Francesc Xavier Llorens i Barba (obert a tothom) i la presentació de dues novetats editorials relacionades amb la tasca de Francesc Pujols i d'Anna Maria de Saavedra per la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona i la Fundació Bernat Metge. Així mateix, la imatge corporativa del congrés ha estat feta en col·laboració amb l'Escola d'Art Arsenal i els alumnes de piano de l'Escola Municipal de Música Maria Dolors Calvet han pogut treballar obres de Nietzsche de la mà del pianista Diego Fernández Magdaleno, qui el divendres al vespre va oferir a l'Auditori de la mateixa escola una classe-concert sobre la música que van escriure

Theodor Adorno i Friedrich Nietzsche. En total, doncs, es pot considerar que el IV Congrés s'ha obert a la ciutat i ha permès fer que la filosofia fos present al llarg de la Capitalitat Cultural a Vilafranca. Des de l'organització es destaca aquesta obertura al públic en general i, també, l'alt rigor acadèmic amb què s'ha treballat en les diferents sessions del congrés. Rigor que ha quedat ben clar en les tres ponències marc que han fet els doctors Manuel García-Carpintero, Fina Birulés i Òscar Brenifier. I en les moltes altres sessions dedicades a Derrida, Spinoza i l'Idealisme Alemany, l'estètica, l'ètica i la política, Descartes i, de manera molt específica, a la filosofia en l'àmbit de la secundària.

**Oriol Pi de
Cabanyes**

Llorens y Barba

El IV Congrés Català de Filosofia, reunido en Vilafranca del Penedès, ha dedicado unas jornadas a F.X. Llorens i Barba, pensador preeminente del XIX catalán. Seguidor de la filosofía escocesa del sentido común, contribuyó al *mainstream* de la Renaixença; aquel largo proceso de recuperación de la autoestima y el autocoñocimiento que no se comprende bien prescindiendo de los escritos de la época publicados en castellano. Poseído por el afán de saber, Llorens se dio a la observación, empezando por él mismo como principal objeto de estudio. De hecho, se aplicaba la vieja máxima del *Conócete a ti mismo* que su discípulo Torras y Bages –y más adelante Vicens Vives– extendieron a una Cataluña-comunidad dotada de aquel *volkgeist* o espíritu nacional teorizado por Herder.

Como filósofo que predica con el ejemplo, que es más alta categoría que la de profesor, Francisco Javier Llorens y Barba (1820-1872) ejerció de orientador de conciencias desde su cátedra en la recuperada Universidad de Barcelona en una época tan convulsa y tan llena de censuras como lo fue el segundo tercio del ochocientos. Josep Pla escribe (siguiendo lo que le decía Pujols) que Llorens vivió toda su vida asustado. Se comprende que no le gustara dejar huella escrita y que prefiriera impartir enseñanzas paseando al modo de los peripatéticos griegos, proponiendo a los alumnos “temas de meditación”, previniéndolos contra “el exceso de lectura” y ordenándoles prescindir completamente de todo texto y, sobre todo, observar y observar.

No escribió ningún libro, no recomendó ningún manual. Evocándolo muchos años después de su muerte, Josep Pijoan consideraba (en el artículo *La restauració de l'esperit científic*, publicado en *La Veu de Catalunya* el 6 de febrero de 1906) que, mientras hay hombres como Milà que dejan una obra colosal, “abandonada sin tener apenas nadie que la continúe”, otros, como Llorens y Barba, “desampararon a sus discípulos sin legarles el catecismo escrito con el que pudieran recordar fácilmente las palabras de su maestro”. Y es que si bien tuvo muchos discípulos destacados (entre ellos también Menén-

**El profesor Llorens
fue un Sócrates sin Platón;
y, por consiguiente, sin
Aristóteles...**

dez Pelayo y Giner de los Ríos), el profesor Llorens fue un Sócrates sin Platón. Y, por consiguiente, sin Aristóteles...

“Nosotros –lamenta Pijoan– no nos podemos figurar lo que valía aquel hombre más que por haber dejado discípulos eminentes, descuidando de publicar sus notas, y las famosísimas libretas que dictaba y corregía en sus cursos”. La historia de su posteridad es digna de una novela de Umberto Eco. Sus manuscritos se dispersaron o desaparecieron o fueron convenientemente cepillados por su coteráneo Milà y Fontanals. Y no es hasta el 1920, más de medio siglo después de muerto, que se publicaron sus *Lecciones de filosofía* en base a los apuntes del curso 1854-55 (en pleno bienio progresista) que uno de sus oyentes había tomado con ayuda de la taquigrafía.

La filosofia reneix a Catalunya

En la legislatura 1996-2000, CiU va vetar la reforma educativa i va esborrar la diana que el PP ja havia posat al cap de les humanitats. Wert, però, va invertir amb molta més força relegant el pensament crític a la marginalitat en l'educació secundària. Els resultats que han obtingut les esquerres estatals aquest 20-D podrien obrir de nou les portes a la restitució de la filosofia.

Si entenem que la filosofia és un dret democràtic, el mes de novembre vam assistir a tres consolidacions que la ciutadania té dret a conèixer. La primera consolidació l'hem vist amb l'èxit de *Merlí*. Mentre la llei Wert suprimeix la troncalitat de la filosofia a secundària (cosa que trenca les prescripcions de la Unesco) TV3 aposta per la filosofia d'una manera lúdica i sintonitza plenament amb el gran públic, que capítol rere capítol ha catapultat la sèrie al lideratge de l'audiència.

La segona consolidació ens la porta l'èxit assolit per la 2a edició del Festival de Filosofia Barcelona Pensa, dirigit per Laura Llevadot i celebrat entre el 16 i el 21 de novembre. L'afluència de públic va deixar els emplaçaments petits. El festival, promogut per la Facultat de Filosofia de la UB, té com a objectiu la difusió, l'apropament i la transmissió de la filosofia. Aposta pel dret a la filosofia com a tret fonamental d'una cultura crítica i participativa en què tothom ha de poder sentir-se implicat. Per això, el projecte està destinat a convertir el discurs filosòfic en un bé comú i compartit, esborrant la frontera tradicional entre alta i baixa cultura, i fent del pensament teòric i reflexiu un element fonamental de la nostra experiència.

El colofó el va posar el IV Congrés Català de Filosofia, celebrat entre els dies 25 i 28 de novembre a Vilafranca, cosa que tancava un mes filosòfic de traca i mocador. Organitzat principalment per la Societat Catalana de Filosofia, l'Associació Filosòfica de les Illes Balears (que va organitzar l'anterior a Palma) i la Societat de Filosofia del País Valencià (que va organitzar el 2n a Sueca), la continuïtat i creixement d'aquest congrés suposa la consolidació d'un marc de comunicació, treball i estudi de l'alta filosofia en català: puixança, doncs, de la vitalitat i el vigor del pensament català. Les 165 ponències –que pràcticament van doblar les de les anteriors edicions– mostren que alguna cosa s'està movent tant en la reificació i reconstrucció dels fonaments culturals del país com en les seves pràctiques. I dic en les seves pràctiques perquè la sola manera com s'ha organitzat aquest congrés és ja una lliçó d'ex-

EFREM GORDILLO

FILÒSOF

El IV Congrés Català tancava un mes filosòfic de traca i mocador

cel·lència. Paga la pena reconèixer alguns detalls de qualitat que han tingut els organitzadors, capitanejats per l'incombustible Joan Cuscó, Josep Monserrat, etc.

Detalls com aconseguir allotjament per 13 € per nit per als participants més joves, organitzar dinars i sopars conjunts al magnífic restaurant El Racó de la Calma (plats estel·lars a preus de misèricòrdia), portar *in situ* una completíssima llibreria de filosofia catalana, amanir els vespres amb obra teatral, presentació de llibres, concert amb simfonies inèdites de Nietzsche i Adorno, visita guiada al VINSEUM... Res de tot això és el més habitual, però els organitzadors han demostrat que es pot eixamplar el cel de possibilitats del teixit cultural a base d'una pluja constant de detalls que, vistos en suma, submergeixen els participants en una experiència total que no pot sinó donar més fruits.

A nivell intern, una fabulosa originalitat ha estat portar al congrés el simposi que la càtedra Ferrater Mora dedica cada any a un pensador català. Aquest any tocava Francesc Llorens i Barba (1820-1872), una espècie de Sòcrates català que no va publicar quasi res però es va fer famós per les seves classes i apunts. Ocupava la càtedra de la Universitat de Barcelona i era dels pocs de la Península que estava avançant en filosofia. Justament per això, quan va morir, el govern espanyol va impedir que creés escola canviant les lleis acadèmiques i enviant rampoines i espiritistes de Madrid a la càtedra barcelonina per assegurar-se que l'ortodòxia catòlica de "la Central" –així anomenaven la Universitat de Madrid– no era deixada en ridícul per les posicions de Llorens i Barba, molt més modernes. A més, els seus apunts van romandre segrestats durant mig segle a mans d'aquests catedràtics conservadors. Llorens i Barba és considerat un dels pares del famós *seny* català.

Altres novetats han estat el simposi sobre *estètica gustatòria*, o el taller impartit pel polèmic Oscar Brenifier –una de les més grans figures actuals–. Una Fina Birulés excepcional que ens mostrava que sovint veiem la crisi com si fos un fenomen natural quan en el fons és 100% humà... I aquest cant al desig de saber s'ha anat acabant amb l'espurna d'un magnífic anunci: que hi haurà V Congrés. Pròxima parada: Andorra.

Filosofia i llibertat són dues cares de la mateixa flama, disciplines implicades i complementàries que viuen una intensa relació d'amor. A ningú ha d'estranyar, doncs, veure-les renéixer agafades de la mà.

GETTY

CARTES I MISSATGES

L'empenta final

Després de tantes incerteses, després de tres mesos amb un govern en funcions suportant les pesades crítiques i atacs de la Moncloa –que tenen per objectiu que ens caigui a terra la moral independentista a tots els que defensem la llibertat de viure amb la independència catalana–, Junts pel Sí trasllada una proposta d'acord previ a la CUP per desencallar la investidura del president de la Generalitat de Catalunya. La CUP l'haurà de sotmetre a votació en la seva pròxima assemblea del 27-D a Girona, perquè sembla que en les seves files hi ha serioses discrepàncies d'opinió.

Els defensors del procés volem la solució "catalana" i demanem de la CUP la investidura del president en funcions, Sr. Mas. A part dels problemes del cas Pujol, suposades corrupcions a Convergència i pactes amb el PP que no volíem molts catalans, som conscients de l'excel·lent preparació de l'encara president per afrontar el repte de governar durant els pròxims 18 mesos –amb la revisió de confiança als 10 mesos per comprovar si

s'ha fet o no la feina deguda–. Ara només falta la ratificació d'aquesta formació, i confiem que la seva resposta eviti la possibilitat automàtica d'haver de convocar noves eleccions al mes de març.

LLUÍS VINUESA SERRATE
TERRASSA

Després del 20-D

El resultat de les eleccions d'aquest diumenge crec que ens hauria de fer reflexionar. Fa tan sols una setmana se'ns deia que el referèndum era una cosa que pertanyia a una pantalla ja passada. Ara el partit que el defensava ha esdevingut la força més votada i amb diferència, expressant el que ja deien les enquestes, que la majoria de catalans segueix pensant que aquesta via és l'única possible.

També els últims mesos semblava que el conflicte nacional era el que més importava a la gent. En canvi el resultat de les eleccions ens diu també que hi ha una gran part de la societat que prioritza la necessitat de donar respostes urgents a la situació de crisi econòmica i

social que viuen moltes persones al nostre país.

És hora d'aturar-se a pensar i fer un gran gir en les polítiques nacionals i socials. I una cosa més: quan la CUP i Junts pel Sí tornin aquesta setmana a negociar un possible pacte de govern, ¿algú podrà encara defensar la investidura de Mas quan el seu partit ha quedat quart a Catalunya? Penso que pel bé dels catalans, siguin o no independentistes, Mas hauria de fer un pas enrere i amb ell tot CDC. Ningú entendria avui una altra cosa.

JAUME ROVIRA
BARCELONA

Nadal: viure positivament

Per viure positivament, cal alliberar-se dels ressentiments, i deixar espai lliure a la trobada amb l'altre, amb un cor ben predisposat i pacificat. Un altre aspecte a tenir en compte és ser moderats en la queixes. Sovint semblen un sac de lamentacions, i perdem l'oportunitat de celebrar i gaudir tot el que és positiu de la vida. També cal assenyalar la im-

portància d'escollir aquell ambient on un sintonitza amb les seves formes i conviccions, no per tancar-se als altres ambients, sinó al contrari, per reafirmar aquells valors que ens permetin tractar persones d'altres ambients, de manera oberta, dialogada i respectuosa. Això no vol dir que hàgim d'estar d'acord, però malgrat aquest hipotètic desacord és important que hi hagi un pacte tàcit de respecte mutu, i una opció decidida a favor de la pau, pacificant-nos primer nosaltres mateixos, per després ser portadors de pau allà on anem. Aquests dies de Nadal són d'extraordinari valor, ja que ens poden facilitar posar en pràctica tota la nostra capacitat d'arribar i donar-nos als altres.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
GIRONA

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://twitter.com/diariARA) facebook.com/diariARA @cartes@ara.cat Carrer Diputació,119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

